

ЮВІЛЕЙ ГАЛИНИ ВАСИЛІВНИ КАРПОВОЇ

4 квітня 2008 р. відсвяткувала свій ювілейний день народження Галина Василівна Карпова – відомий мінералог-літолог, доктор геолого-мінералогічних наук, професор, почесний член Українського мінералогічного товариства.

Галина Василівна народилася в Москві. З дитинства зацікавилася геологією і мінералогією, школяркою відвідувала мінералогічний гурток, яким керував О.Є. Ферсман. 1941 р. закінчила школу і вступила до Московського геологорозвідувального інституту (МГРІ).

У неї були нелегке дитинство і юність – її батько, один з керівників у системі водного транспорту, був безвинно заарештований і загинув в ув'язненні. Коли восени 1941 р. німці наблизилися до Москви, Галя покинула навчання і пішла у школу фабрично-заводського навчання, по закінченні якої працювала токарем на авіаційному заводі.

У вересні 1943 р. вона поновила навчання у МГРІ, який закінчила у 1949 р. за кваліфікацією інженера-геолога.

У 1949 р. за сімейних обставин Галина Василівна переїздить до Харкова, де залучається до наукової праці у Харківському університеті (лаборант кафедри петрографії, науковий співробітник Інституту геології при Харківському університеті). У зв'язку з реорганізаціями переходить на роботу до Харківського гірничого інституту, де викладає геологічні дисципліни. Тут вона під керівництвом проф. М.В. Логвиненка підготувала і 1955 р. захистила кандидатську дисертацію на тему "Литология и палеогеография араукоритовой свиты Донецкого бассейна". З 1956 р. Галина Василівна знову в університеті: веде спецкурси, викладає літологію, мінералогію, петрографію. Згодом стає провідним науковцем у галузі осадової мінералогії і літології. захищає у Геологічному інституті АН СРСР (Москва) докторську дисертацію на тему "Глинистые минералы и постседиментационные изменения каменноугольных терригенных отложений Большого Донбасса" (1967), здобуває посаду і звання професора (1970).

Головні наукові інтереси і напрями досліджень Г.В. Карпової завжди були пов'язані із визначенням тонких структурно-хімічних особливостей аутигенних і алогенних мінералів осадових порід для здійснення генетичних побудов. Згодом її інтереси поширилися і на ізотопні дослідження. Вона отримує всесвітнє визнання як дослідник генетичної мінералогії тонкодисперсних (так званих глинистих) осадових утворень.

Здійснення намірів ученої стало можливим через організацію при кафедрі петрографії фізико-хімічної лабораторії, оснащеної на той час (1964) найсучаснішим обладнанням, частково власного виготовлення. В цій роботі Галина Василівна брала безпосередню участь. Вона готує-

ла студентів для опанування новими принципами і методами, викладаючи спеціальний курс "Фізичні основи мінералогії і петрографії".

Новий напрям у літології був оприлюднений нею у низці публікацій, зокрема: Karpova G.V. Clay mineral post-sedimentary ranks in terrigenous rocks // *Sedimentology*, 1969, v. 13, P. 5–20; Карпова Г.В. Глинистые минералы и их эволюция в терригенных отложениях. – Москва: Недра, 1972. – 173 с.

Галину Василівну все більше цікавлять мінералогічні особливості глин на межі діагенезу і метаморфізму (катагенез, метагенез). У різні роки нею написані роботи з цієї тематики, що набули публічного визнання: Карпова Г.В. Минеральные парагенезисы метаморфизованных терригенных пород // *Вестн. Харьк. ун-та. Сер. геол.-геогр.*, 1967, № 25, вып. 2. – С. 57–61; Карпова Г.В. О слюдястых минералах метагенеза // *Литология и палеогеография*, вып. 5. – СПб., 1997. – С. 165–174.

Практично всі роботи Галини Василівни крім загально наукового мають прикладний регіональний характер. І отже, ці регіональні особливості використовують як фундамент загальних побудов.

Наприклад, у Донецькому басейні для оцінки температурних умов метаморфізму "глинистих" мінералів терригенних товщ, що вміщують вугільні пласти, ефективно використовують марки вугілля. Прикладом роботи регіональної спрямованості є глава "Глинистые породы Донецкого бассейна" (Г.В. Карпова, Г.У. Соколова) в колективній монографії "Глинистые породы Украины" (Київ: Наук. думка, 1982).

Всього Г.В. Карповою опубліковано понад 100 наукових статей, всі вони глибоко змістовні, серед них не існує "прохідних".

Понад 50 років присвятила Галина Василівна викладанню літології і споріднених дисциплін. Понад 3000 майбутніх геологів "усіх мастей" прослухали її винятково змістовні курси, навчалися у неї практичним навичкам. Вона випустила понад 150 дипломників. Серед її студентів сотні докторів і кандидатів наук, 10 з них є її прямими учнями в науці. Це, зокрема, такі знаміні літологи і мінералоги, як член-кореспондент НАН України О.Ю. Лукін, доктор геолого-мінералогічних наук Нгуен Бьєу (В'єтнам), кандидати наук В.Г. Космачов, Е.П. Шевякова, Г.І. Кулеско, В.І. Ремізов, В.М. Тесленко-Пономаренко, Фам Ван Ан (В'єтнам).

Галина Василівна є активним діячем мінералогічного товариства в Україні, її стаж у цій організації перевищує 50 років. Вона була першим ученим секретарем Харківського осередку і почала працювати на цій посаді задовго до оформлення Є.К. Лазаренком Українського мінералогічного товариства.

В Україні, Росії, в інших країнах СНД, державах дальнього зарубіжжя мінералоги добре знають Галину Василівну. Вона – чутливий учитель, друг і порадник кількох поколінь науковців. Друзі, учні, співробітники з усіх усюд широко вітають її із значним ювілеєм, шлють почуття шани і любові, щиро-сердні побажання тримати активну життєву і наукову позицію, щастя, здоров'я і благополуччя на довгі роки.